

EXAMINATION IN ASIAN AND MIDDLE EASTERN STUDIES FOR THE DEGREE
OF MASTER OF PHILOSOPHY

1-Year MPhil in Sanskrit and South Asian Studies

Monday 13 June 2011   09:00 – 12:00

SA.6 TEXTS IN CONTEXT: EARLY BRAHMANICAL LITERATURE

Answer **ALL** questions.

STATIONERY REQUIREMENTS

*20 Page Answer Book x 1
Rough Work Pad*

SPECIAL REQUIREMENTS

None

You may not start to read the questions
printed on the subsequent pages of this
question paper until instructed that you may
do so by the Invigilator.

1 Translate into English [20 marks]:

duḥkhatrayābhīghātāj jijñāsā tadabhīghātake hetau /
dṛṣṭe sāpārthā cen naikāntātyantato 'bhāvāt // ISk_1 //

dṛṣṭavad ānuśravikaḥ sa hy aviśuddhikṣayātiśayayuktaḥ /
tadviparītaḥ śreyān vyaktāvyaktajñavijñānāt // ISk_2 //

mūlaprakṛtir avikṛtir mahadādyāḥ prakṛtivikṛtayah sapta /
śodaśakas tu vikāro na prakṛtir na vikṛtiḥ puruṣaḥ // ISk_3 //

dṛṣṭam anumānam āptavacanam ca sarvapramāṇasiddhatvāt /
trividham pramāṇam iṣṭam prameyasiddhiḥ pramāṇād dhi // ISk_4 //

prativiśayādhyavasāyo dṛṣṭam trividham anumānam ākhyātam /
tallīṅgaliṅgipūrvakam āptaśrutir āptavacanam tu // ISk_5 //

Sāṅkhya-kārikā 1-5

2 (a) Translate into English [30 marks]:

तदण्डमभवद्वैम् सहस्रांशुसमप्रभम् ।
तस्मिन्जजे स्वयं ब्रह्मा सर्वलोकपितामहः ॥१॥
आपो नारा इति प्रोक्ता आपो वै नरसूनवः ।
ता यदस्यायनं पूर्वं तेन नारायणः स्मृतः ॥१०॥
यत्तत्कारणमव्यक्तं नित्यं सदसदात्मकम् ।
तद्विसृष्टः स पुरुषो लोके ब्रह्मेति कीर्त्यते ॥११॥
तस्मिन्नण्डे स भगवानुषित्वा परिवत्सरम् ।
स्वयमेवात्मनो ध्यानात्तदण्डमकरोद् द्विधा ॥१२॥
ताभ्यां स शकलाभ्यां तु दिवं भूमिं च निर्मेते ।
मध्ये व्योम दिशश्चाष्टावपां स्थानं च शार्वतम् ॥१३॥
उद्धवर्हात्मनश्चैव मनः सदसदात्मकम् ।

मनसश्चाप्यहंकारमभिमत्तारमीश्वरम् ॥१४॥
 महान्तमेव चात्मानं सर्वाणि त्रिगुणानि च ।
 विषयाणां ग्रहीतृणि शनैः पञ्चेन्द्रियाणि च ॥१५॥
 तेषां त्वव्यवान्सूक्ष्मान्बण्णामप्यमितौजसाम् ।
 संनिवेश्यात्ममात्रासु सर्वभूतानि निर्ममे ॥१६॥

Mānavadharmaśāstra 1.9-16

- (b) Comment grammatically on the forms *jajñe*, *uṣitvā*, *nirmame*, *udbabarha* and *grahītṛṇi*, occurring in the above passage. [10 marks]

[TURN OVER

3 Translate into English [30 marks]:

आविः संनिहितं गुहाचरं नाम महत्पदमत्रैतत्समर्पितम् ।
एजत्प्राणन्त्रिमिषच्च यदेतज्जानथ सदसद्वरेण्यं परं विज्ञानाद्यद्विष्ठं
प्रजानाम् ॥१॥

यदर्चिमद्यदण्ड्योऽणु च यस्मिल्लोका निहिता लोकिनश्च ।
तदेतदक्षरं ब्रह्म स प्राणस्तदुवाइमनः । तदेतत्सत्यं तदमृतं
तद्वेद्व्यं सोम्य विद्धि ॥२॥

धनुर्गृहीत्वौपनिषदं महास्तं शरं ह्युपासानिशितं संधयीत ।
आयम्य तद्वावगतेन चेतसा लक्ष्यं तदेवाक्षरं सोम्य विद्धि ॥३॥

प्रणवो धनुः शरो ह्यात्मा ब्रह्म तत्त्वक्षयमुच्यते । अप्रमत्तेन
वेद्व्यं शरवत्तन्मयो भवेत् ॥४॥

यस्मिन्द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षमोत्तं मनः सह प्राणैश्च सर्वैः ।
तमेवैकं जानथ आत्मानमन्या वाचो विमुञ्चथामृतस्यैष
सेतुः ॥५॥

अरा इव रथनाभौ संहता यत्र नाड्यः स एषोऽन्तश्चरते बहुधा
जायमानः । ओमित्येवं ध्यायथ आत्मानं स्वस्ति वः पाराय तमसः
परस्तात् ॥६॥

यः सर्वज्ञः सर्वविद्यस्यैष महिमा भुवि । दिव्ये ब्रह्मपुरे ह्येष
व्योम्न्यात्मा प्रतिष्ठितः ।

Mundakopaniṣad 2.2.1-7

(b) Comment grammatically on the forms *jānatha*, *veddhavyam*, *upāsāniśitam*, *otam* and the phrase *tad u vañmanah*, occurring in the above passage. [10 marks]

END OF PAPER